

NEKAJ NAČELNIH PRIPOMB PRED OBČINSKIMI VOLITVAMI V DEVINU - NABREZINI

KADAR GRE ZA OBSTOJ, IMA VSAK NA- ROD PRAVICO, DA STRNE SVOJE VRSTE

V zvezi z občinskimi in pokrajinskimi volitvami na Tržaškem in posebno v devinsko-nabrežinski občini, ki je največja slovenska občina v naši pokrajini in kjer gredo Slovenci v volilni boj s skupno Občinsko listo, bi radi opozorili tu na nekaj načelnih stvari in poudarili nekatera dejstva, kar se nam zdi potrebno in celo nujno.

Najprej naj odgovorimo tistim kritikom na italijanski strani, ki zamerijo slovenskim demokratičnim in zlasti krščansko usmerjenim skupinam, zakaj gredo na volitve s skupno listo s komunisti. V tem vidijo nekateri celo nekako izdajstvo nad demokracijo in nezaupanje do italijanskih demokratičnih skupin, zlasti do Krščanske demokracije, katere volilni program jamči za nadaljnji in zdrav razvoj demokratičnega življenja v Italiji.

GRE ZA NARODNOSTNI ZNAČAJ OBČINE

Pri volitvah v devinsko-nabrežinski občini pa ne gre samo za to, katera politična skupina bo za nekaj let odločala v upravljanju občine, ampak v prvi vrsti za to, da si ta občina ohrani slovenski značaj. Res je, da predstavlja ta občina košček italijanskega državnega ozemlja — in nihče ne teži za tem, da bi to dejstvo spreminjal — res pa je tudi, da predstavlja ta občina košček slovenskega etničnega ozemlja, ozemlja, na katerem živi slovenska manjšina strnjeno in ima še večino. Toda slovenska manjšina je vedno bolj ogrožena z načrtnim in nenačrtanim priseljevanjem Italijanov, hkrati pa z — lahko rečemo načrtnim — odstranjevanjem Slovencev, kot dokazujejo nekatere prestavitve uradnega osebjstva slovenske narodnosti iz devinsko-nabrežinske občine drugam. Zato v tej občini ne gre samo za volilni boj med različnimi, demokratičnimi in nedemokratičnimi volilnimi skupinami, ampak za narodnostni boj.

V Devinu - Nabrežini gre, kot rečeno, za to, da rešimo ta košček zemlje za slovenstvo. Gledano v okviru Italije in s stališča Krščanske demokracije se ozemlje ene same občine — te naše občine — morada res ne zdi važno, toda s stališča naše manjšine je ta občina celo zelo važna, ker predstavlja sorazmerno velik in pomemben del njenega etničnega ozemlja. Našo manjšino namreč ne sestavljajo kakšni priseljeni delavci ali trgovci, kot so ali so bili tržaški Grki, Židje, Srbi ali Avstrijci, ampak je avtohtona. Naše ljudstvo tu živi v vaseh in obdeluje polja ter vinograde, in od tam se zliva vsak dan na stotine in na tisoče

naših ljudi na delo v Trst ter se zvečer spet vrača domov. Zato imamo pravico, da smatramo zemljo, na kateri žive ti naši ljudje in katero obdelujejo, kot so jo stoletja pred njimi obdelovali njihovi predniki, za slovensko etnično ozemlje. In tako imamo tudi ne le pravico, ampak celo sveto dolžnost, da ta mali košček zemlje ohranimo sebi in svojim potomcem ter slovenstvu.

NASA ODGOVORNOST

Krščanska demokracija in z njo druge italijanske demokratične skupine ne morejo zanikati narodnim manjšinam pravice do etničnega ozemlja in zlasti jim ne morejo odrekati pravice, da to ozemlje branijo in varujejo z zakonitimi sredstvi, kot so volitve. Celotno ta košček zemlje veliko pomeni za vse slovensko etnično ozemlje sploh, in če bi se mu lahko miselno odrekli in ga izgubili zaradi strankarske razdvojenosti, bi si morali to vedno očitati in to bi nam očitali tudi slovenski rodovi, ki bodo prišli za nami. Vsak narod ima pravico, da v uri nevarnosti strne svoje sile in brani svojo zemljo in svoj obstoj. In tako ima to pravico tudi naša manjšina v teh dneh, ko gre za to, ali bo ostala devinsko-nabrežinska občina v slovenskih rokah, ali jo bo zagnil val priseljencev.

Krščanska demokracija bi morala vedeti, da do povezovanja med slovenskimi krščansko usmerjenimi skupinami in komunisti bi ne prišlo, če bi se Slovenci ne čutili ogroženi od italijanskih skupin s Krščansko demokracijo na čelu, ki se skuša

jo polastiti občine. Tako pa ugotavljamo, da se Krščanska demokracija glede devinsko-nabrežinske občine ponovno ravna izključno po nacionalističnem kriteriju, kar pa popolnoma opravičuje slovenske skupine, da v obrambi lastne zemlje tudi same dajo narodnemu kriteriju glavno važnost.

Odgovoriti pa moramo tudi tistim, ki izpodjedajo trdnost in moč skupne Občinske liste s predpostavljanim ožjih strankarskih programov skupnemu cilju in begajo volivce z gesli, ki jih odvrtaajo od stvarnosti in jim prikazujejo položaj v napačni, za lastno strankarsko politiko preračunani luči.

VSENARODNE IN NE SAMO RAZREDNE KORISTI

Predvsem je vsega obsojanja vredno zanikanje ali omalovaževanje nacionalne plati sedanjega političnega boja v devinsko-nabrežinski občini. Slovenska manjšina na Tržaškem ozemlju je stvarnost, kar je dokazala zgodovina in dokazuje sedanost. Zanikanje in omalovaževanje stvarnosti pa je politično vedno nemodro početje. Nacionalne vrednote, kot so jezik, etnično ozemlje, kultura in zavest pripadnosti k skupni narodni družini, ki je posamezniku prav tako potrebna kot zavest pripadnosti k neki družini in navezanosti na neki dom, ne morejo in ne smejo biti zapostavljene in izigrane od zahtev strankarske politike; nasprotno, strankarska politika mora temeljiti prav na njih in jih krepiti. Vsakršni izgovori na naprednost in na razredne koristi so prazni,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Južni Tirol pred Združenimi narodi

Medtem ko pišemo, se v okviru politične ga odbora Organizacije Združenih narodov že 3. dan nadaljuje razprava o južnotirolski manjšini v Italiji. O vprašanju je prvi govoril zunanji minister Bruno Kreisky. Ta je obrazložil resolucijo, ki jo je njegova vlada predložila Združenim narodom in ki vsebuje v glavnem naslednje zahteve. Da se južnotirolski manjšini zagotovi narodni obstoj ter nemoten kulturni in socialni razvoj, naj Italija ustanovi na ozemlju sedanje bocienske pokrajine samoupravno deželo s takšnim statutom, kot ga ima Sicilija. Če Italija ne bo sprejela te zahteve, nihče ne bo mogel — je poudaril Kreisky — braniti Južnim Tirolcem, da zahtevajo, naj se tudi za njih uveljavi načelo samoodločbe narodov. To pomeni, da bodo Južni Tirolci zahtevali, naj o njihovi usodi odloči ljudsko glasovanje.

Italijanski zunanji minister Segni je odločno zavrnil avstrijsko zahtevo, češ da presega okvir Gruber - De Gasperijevega sporazuma. Podčrtal je, da je Italija še vedno pripravljena se pogajati z Avstrijo o vseh tistih določenih manjšinske pogodbe, ki se po mnenju Avstrijcev ne izvajajo. Italija je tudi pripravljena izročiti vso zadevo mednarodnemu sodišču v Haagu, ki naj razsodi, ali se Gruber - De Gasperijeva pogodba pravilno izvaja, ali ne. Kot je bilo pričakovati, sta italijansko stališče krepko podprla predstavnik Argentine in Združenih držav. Avstrijci pa upajo, da bodo našli več razumevanja zlasti pri mladih afriških in azijskih državah in tudi pri skandinavskih državah. Kako se bo razprava v resnici zaključila, pa se bo zvedelo že čez nekaj dni.

RADIO TRST A

NEDELJA, 23. oktobra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 »Bahtiarjeve prigode«, pravljica (Mirko Vodušek), III. del. Igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.45 Zbor slovenske filharmonije; 17.40 Operne arije in dueti; 18.00 Turistični razgledi; 19.00 Nedeljski vestnik; 19.15 Iz Leharjevih in Kalmanovih operet; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Najlepši stan je samski stan« (Marija Tomazin); 21.30 Koncert ženskega madrigalnega zbora »Giambattista Martini« iz Bologne; 22.00 Nedelja v športu.

PONEDELJEK, 24. oktobra, ob: 18.00 Znani sodobniki: »Ben Gurion«; 19.00 Znanost in tehnika — Miran Pavlin: »Uporabnost Wankel-motorja v avtomobilizmu in letalstvu«; 20.30 Igor Strawinski: »Življenjska pot razudanca«, opera v treh dejanjih. Orkester in Zbor »Metropolitan Opera Association«. Približno ob 21.20 »Opera, avtor in njegova doba«.

TOREK, 25. oktobra, ob: 18.00 Radijska univerza — Ivan Rudolf: »Čudovitosti rastlinstva«; »Prenavljanje, čudovita tovarna«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.30 Slovenske ritmične popevke; 21.00 Tvorница sanj — obzornik iz filmskega sveta; 21.30 Koncert tenorista Dušana Pertota, pri klavirju Mirca Sancin. Na sporedu so Noulianove in Fibichove skladbe; 22.00 Znamenita dela starega veka — Miran Pavlin: »Stavbarska umetnost Inkov«.

SREDA, 26. oktobra, ob: 18.00 Bizantinska Istra — Jadran Ferluga: »Verski razvoj«; 18.30 Haydn: Simfonija št. 101 v D-duru; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Skrbi s kropljenjem pokojnika«, radijska igra (Sauro Marinelli - Franc Jeza), igrajo člani RO; 22.00 Haendel: Mesija, oratorij za soliste, zbor, čembalo, orglje in orkester. Uvertura in prvi del.

CETRTEK, 27. oktobra, ob: 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: Nekaj o kemoterapiji: »Kompleks Bayer v zgodovini sulfamidov«; 19.00 Širimo obzorja — Početki omike: »Predzgodovinski slikar« (Dante Cannarella). Približno ob 21.05 Književnost: »Leonardo Sciascia in njegova knjiga Gli zii di Sicilia«. Približno ob 22.05 Umetnost — Franc Jeza: »Avstrijska moderna v likovni umetnosti«.

PETEK, 28. oktobra, ob: 18.00 Etnografski zapski — Vili Hajdnik: »Tihomorsko otočje Banks«; 19.00 Sola in vzgoja — Egidij Košta: »Vprašanje volje pri učenju in delu«; 21.00 Umetnost, književnost in prireditve v Trstu; 21.20 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Maks Sah: Skof Tomaž Hren ob 400-letnici rojstva«; 22.15 Italijanska pojojna glasba.

SOBOTA, 29. oktobra, ob: 13.30 Dobrodošle! — plošče prvič v oddaji; 15.30 »Dona Diana«, veselo-igra v treh dej. (Augustin Moreto y Cabana - Fr. Albreht), igrajo člani SG v Trstu; 18.00 Po davnih cestah — Franc Orožen: »Anglija«; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Slovenski okteti; 21.00 »Neverjetno, toda res«, radijska zgodba (Cesare Meano-Lada Mlekuž). »Kraljica ne mara moža«. Igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

23. oktobra, nedelja: Severin
24. oktobra, ponedeljek: Rafael
25. oktobra, torek: Darja
26. oktobra, sredo: Demetrij
27. oktobra, četrtek: Antonija
28. oktobra, petek: Simeon
29. oktobra, sobota: Ida

SAH BREZ KRALJA

V nedeljo so odprli v Lipskem v Vzhodni Nemčiji XIV. šahovsko olimpiado. Ker živimo v dobi ljudskih republik, so na tekmah igrali z novimi šahovnicami. Kralja ni več; njegovo mesto zavzema delavec s petletnim načrtom v rokah. Kraljico je zamenjala ženska figura, ki pomeni naprednost. Kjer so stali stolpi, se skriva zaseda z brzostrelkami. Te kače so spremenili v olimpijske tekmovalce. Figure kmetov predstavljajo osem vrst poljskega dela. Le kornjički so ostali še stari.

Kadar gre za narodni obstoj

(Nadaljevanje s 1. strani)

ker izkušnja dokazuje, da je prizadevanje za spoštovanje pravic narodnih manjšin in osvobajanje malih narodov vedno in povsod koristilo splošni napredni stvari in demokraciji v svetu, ne pa ju slabilo. Za nas je celota, to je narod, vsekakor višja vrednota kot del, to je razred, čeprav poudarjamo socialno pravičnost in ne glede na to, da je zgrešeno in rezultat popolnoma napačne ocene položaja, gledati na današnje stanje v devinsko-nabrežinski občini skozi očala razrednega boja v Italiji ali v svetu sploh. Na slovenski strani ni razreda, ki bi si skušal ali

ki bi si sploh mogel podvreči delavski razred in sploh male ljudi, pač pa je tak razred na italijanski strani. Naši mali ljudje v občini bodo bolj neposredno ogroženi tudi kot socialna plast v primeru, da zmagajo v njej italijanske stranke zaradi morebitne neenotnosti slovenskih skupin.

Treznost, narodni in tudi socialni interes nam zato nerekujejo, da gremo s skupno Občinsko listo v volilni boj še enkrat reševati ogroženi košček slovenske zemlje, za nas in za naše otroke ter za ves slovenski narod, v imenu pravice in za korist poštene demokracije.

Sramota!

Kakor hitro je tukajšnja komunistična stranka najavila, da bo njen govornik na volilnem zborovanju na Velikem trgu v Trstu izustil nekaj besed tudi v slovenskem jeziku, že so najrazličnejše italijanske nacionalistične in iredentistične organizacije dvignile velik vihar protestov. Od generalnega komisarja Palamare zahtevajo, naj ne dovoli, da se »žali čustvovanje« italijanskega prebivalstva in »onečašča« tržaški trg, ki spominja na »združitev tega ozemlja z Italijo«.

Nacionalisti torej zahtevajo, naj se dr. Palamara ravna kot pred dvema letoma, se pravi, naj zborovanje, na katerem bi govornik verjetno spregovoril samo nekaj slovenskih stavkov, kratkoma prepove! S stališčen raznih nacionalističnih združenj se spet strinja, kot piše Agenzia Giulia, tudi tržaška Krščanska demokracija, kar je za stranko, ki se sklicuje na načela krščanstva, res prava sramota!

Tukajšnji Slovenci zato z zanimanjem pričakujejo, kako se bo to pot ravnal generalni komisar Palamara.

Za mirno sožitje

Zborovanja pri Združenih narodih za razorožitev in mir so politiki in državni predstavniki zaključili brez otipljivih uspehov.

Vendar je strah pred popolno atomsko vojno še vedno velik tako v Združenih državah kot v Sovjetski zvezi. Zato je pred dnevi prišlo v Združene države novo sovjetsko odposlanstvo z nalogo, da razpravlja z ameriški osebno o ameriško-sovjetskih odnosih. Razgovori pa se ne bodo vodili med politiki, temveč med kulturnimi in znanstvenimi osebno. Sovjetsko delegacijo desetih članov vodi ruski pisatelj Aleksander Kornejčuk. Razgovori bodo trajali od 29. oktobra do 5. novembra. Kot posebno važne točke se bodo obravnavala vprašanja mirnega sožitja držav z različnimi socialno-političnimi sestavi in katera pota najbolj uspešno privedejo do razorožitve.

Vprašanje je, ali bodo kulturniki uspeli tam, kjer so politiki odrekli.

Bogate kupčije

Predsednik italijanske petrolejske družbe ENI inženir Mattei se je več dni mudil v Moskvi. Po dolgih gospodarskih razgovorih je pred kratkim podpisal s sovjet. trgovinskim ministrom Patoliševom obširno gospodarsko pogodbo. Gre za izmenjavo proizvodnje v znesku 125 milijard lir. Med

leti 1961 in 1965 bodo italijanske tovarne uvozile v Rusijo 50 tisoč ton sintetične gume, 240 ton jeklenih cevi za naftovode ter različne stroje za čistilnice nafte. Sovjetska zveza pa bo Italiji prodala velike količine surove nafte in strojnih olj.

Zadnje čase se splošno opaža, da se trgovske vezi med Italijo in Sovjetsko zvezo vedno bolj krepijo. Trgovina gre preko političnih in ideoloških meja.

Robinson Crusoe

V tem mesecu je minilo tristo let, odkar se je v Londonu rodil Daniel Defoe. Pisatelj, ki se je rodil kot sin trgovca in mesarja, je postal nesmrten z ednim literarnim delom »The life and strange surprising adventures of Robinson Crusoe of York« (Življenje in izredno čudovite prigode Robinsona Crusoe iz Yorka).

Pred to knjigo, ki je izšla prvič leta 1719, je Defoe prodajal hrano pri svojem očetu. Poklic pa mu ni šel od rok in se je lotil pisanja pravnih in političnih razprav. Njegove, za takratno dobo, revolucionarne ideje so ga spravile v ječo.

Defoe je po prestani kazni postal bolj previden in je začel pisati pustolovske zgodbe. Sprva tudi s temi ni uspel. Za srečo mu je pa nekega dne prišel v roke dnevnik kapitana Woodesa Rogersa, ki je zapisoval svoje doživljaje na piratski jadrnici »Duke«. V dnevniku je Defoe bral, da sta leta 1704 jadrili dve ladji vzdolž čilenske obale. Mornarji so se uprli, toda kapitan je moštvo ukrotil ter je kolovodjo Aleksandra Selkirka po tedanji navadi izpostavil na samotnem otoku. Otočič z imenom Juan Fernandez se dviga 565 kilometrov zapadno od čilenske obale. Selkirku so dali nekaj živeža, obleko, tobaka, puško in sv. pismo. Na samotni čeri je jetnik našel nekaj divjih koz, ki jih je udomačil. Prebival je pod skalnim previsom in si je pomagal v samotarskem življenju petih let kot primitivni človek v daljni preteklosti. Večkrat je že bil na robu obupa, pa se je z jekleno voljo spet znašel.

Končno je prišla tudi zanj rešitev. Angleški bornik Duke je spustil pri otoku čoln v morje, da poišče studenec pitne vode. Robinson Crusoe je v čudni opravi prišel rojakom naproti in ti so ga odpeljali domov.

Končala je Selkirkova robinzonada. Daniel Defoe jo je pa ovekovečil v knjigi, ki so jo že eno leto po prvi izdaji tiskali v vseh večjih jezikih.

Francoski episkopat in vojna v Alžiriji

Boj za svobodo v alžirskih gorah ni več omejen samo na Atlaško pogorje; postal je že mednarodno vprašanje. To dejstvo izpričuje priznanje alžirske vstajske vlade od strani Burghibe, predsednika Tunizije. Kot edinega pravega zastopnika Alžirije je priznal Hruščev samo vodjo domačinov Ferhat Abbasa in mu je v slučaju potrebe obljubil vso pomoč. Tudi Kennedy, kandidat za ameriškega predsednika, se je izjavil za neodvisnost Alžirije.

Sedaj pa je alžirska zadeva postala tudi moralna. Prejšnji teden so se namreč zbrali vsi francoski kardinali in škofje na konferenco, na kateri so sprejeli obsodbo proti krutemu in nečloveškemu ravnanju francoske vojske z alžirskimi ujetniki. Škofje se sicer ne strinjajo z izjavo 121 intelektualcev, naj vojaki na alžirski fronti položijo orožje, ugotavljajo pa, da je po krščanski morali utemeljeno, če vojaki odrečejo pokorščino višjim, ako jim ti ukazujejo, naj z mučenjem izsilijo iz ujetih Alžircev kake izjave. Škofje poudarjajo v poslanici: »Terorizem, nasilje nad človeško osebo, mučenje ujetih, množično pobijanje, represalije, katere zadenejo tudi nedolžne, so dejanja, ki jih Bog obsoja«. Ostra obsodba je močno prizadela francoske nacionaliste in vlado samo, ki se poslužuje vseh najhujših sredstev, da bi ukrotila svobodoljubno gibanje.

»Sv. Duh na počitnicah«

Skrajni krogi so že začeli napadati episkopat. Minister Soustelle je odgovoril, da so besede o mučenju Alžircev gola izmišljotina. Kardinal Gerlier iz Lyona je pred nekaj dnevi ponovno izjavil, da so nasilni načini padalcev žal le prebridka resnica.

Načelna stavka

V Združenih državah se pripravlja velika delavska stavka, ki ima bolj načelno kot pa ekonomsko ozadje. Četrt milijona uslužbencev največjega svetovnega trupa General electric bo prekrizalo roke. Ta močna gospodarska družba vodi 166 tovarn, raztresenih v 26 zveznih državah Amerike. Izdeluje najraznovrstnejše električne in elektronske stroje tudi za vojsko.

Delavcem plačuje bogate mezde po 400 dolarjev mesečno (200.000 lir). Nastavljenici zahtevajo v prihodnjih treh letih postopne poviške v iznosu desetih odstotkov. Vodstvo pa ponuja sedem odstotkov. V mezdnem vprašanju so posegli tudi sindikati. Prav zaradi tega posega se je pa vodstvo utrimilo, ker zanikuje sindikatom to pravico. Računa, da polovica uslužbencev, ki so uradniki, nadzorniki, tehnični izvedenci ter podobni, ne bo potegnila z navadnimi delavci.

General electric, ki ima letne proizvodnje nad 2000 milijard lir, in jo tudi vso proda, stoji pred odločilnim korakom: ali bo še mogla vztrajati na načelu, da sama določa poviške, kakor je delala doslej, ali se bo uklonila delavskim sindikatom.

Vladi je grozeča stavka prav neprijetna, ker se bližajo volitve. Pokazalo se bo, ali imajo v javnem življenju Združenih držav prvo besedo skrajni kapitalisti ali bo prdrla socialna miselnost.

Najbolj se je pa postavil proti cerkveni oblasti bivši predsednik M.R.P. Georges Bidault, to je francoske krščanske demokracije, ki je podsmehljivo podal izjavo, da »je sv. Duh šel na počitnice«. S temi besedami je hotel osmešiti škofje, da jih je zapustila modrost. Tako daleč gre nacionalist, tudi če se trka na katoliška prsa, v svoji slepi sovinstični strasti.

Kazno pa je, da bo šel kmalu na počitnice gospod Bidault, ne pa sv. Duh in tisti, ki zagovarjajo človeške in božje nauke.

Dijaške demonstracije

Protiavstrijske demonstracije v Rimu je dijaštvo srednjih šol priredilo že četrtič. Za prvokrat so bile še razumljive javnosti. Pokazalo pa se je, da nimajo samo patriotskega ozadja, marveč da jih novofašisti spretno izrabljajo v svoje namene.

V petek so demonstranti napadli kar židovsko četrt v Rimu pri Portico d'Ottavia. Oboroženi so bili po stari šegi z gorjačami in vejami. Policija je komaj vzpostavila red in pregnala razgrajače, ki so napadali židovske trgovine. Kaj imajo te opraviti s vprašanjem Poadižja, bogvedi.

Ker so dijaki začeli izrabljati politiko v »počitniške« namene tudi po nekaterih drugih mestih, je prosvetni minister Bosco pozval šolske skrbnike, naj »vplivajo na mladino in njih družine, da ne bo treba šolski oblasti seči po disciplinarnih ukrepih«. Minister je mnenja, da so študentski sprevodi škodljivi za potek pouka in tudi ovirajo vladno politiko v vprašanju Južne Tirolske. Zunanjo politiko morajo voditi državniki, ne pa mladinske povorke.

STROJI ZA ANGLIJO

Prihodnje leto bodo vse male pisalne stroje za Združene države Amerike izdelovali v Italiji. Pogodbo je podpisala tovarna Remington Rand Italia, ki ima sedež v Capodichinu pri Neaplju. Podjetje ima zaposlenih že nad tisoč delavcev. V zadnjih petih letih je italijanska Remington izvozila že za dve milijardi lir pisalnih strojev. Po novi pogodbi pa bo izvoz v Ameriko narastel za več milijard. Italijanski izdelki te znamke pisalnih strojev so po ameriški sodbi bolj precizni in elegantni kot njih domači.

ZNAMENJE ČASA

Znane skladiščne prodajalne Stande v Rimu so v sredo razglasile po časnikih, da iščejo nekaj prodajalk in uradnic v starosti 17 do 26 let za nove trgovine. Že v zadnjih urah se je zbralo pred glavnim sedežem Stande nad tisoč lepih in mladih deklet. Spremljali so jih starši, nekatere sorodniki, tako da je množica zaposlitve željnih narastla na nekaj tisoč oseb. Pred vrati uradov je nastalo prerivanje, katera bo prva. Nič niso zalegli opomini. Poklicali so gasilce, da so z vodnimi curki hladili vroče glave. Čeprav mokre kot miši so dekleta ostala na mestu in nadaljevala boj — za službo.

To so kandidati!

Vse stranke iščejo ali pa so že našle kandidate za upravne volitve. Bodoči upravniki pokrajin in občin morajo biti pošteni in vzgledni možje; tako vsaj sodi večina volivcev.

Pa ni tako. V občini Ponte Lambro blizu Milana je postavila socialistična stranka za svojega kandidata tiskarja Franca Bosisa. Te dni je pa prišlo na dan, da je on v svoji tiskarni kar na debelo tiskal ponarejen kolkovan papir in znamke. Bosisa so orožniki že zgrabili. Namesto v občinskem svetu, bo sedel v ječi.

V občini Mussomeli blizu Caltanissete imajo tudi podobnega poštenjakoviča pa na demokristjanski listi. Ta je Genco Russo, ki je splošno znan v okraju kot glavar tajne družbe mafije. Mož, ki se zna samo podkrižati, je iz nič postal bogat zemljiški posestnik in je vsaj na tiho priznan kot krajevni vodja vladne stranke. Russo ima v deželi tak vpliv, da mu sam minister Scelba ne more do živoga.

Tudi komunistična stranka ima svoje črno jagnje. Ko je v petek govoril po televiziji komunistični prvak Togliatti, mu je neki časnikar zastavil vprašanje, kaj bo odgovoril na dejstvo, da je v neki občini blizu Coma postavljen na listo komunistične stranke nekdo, ki je osleparil ljudi za 59 milijonov lir. Togliatti je ostal pri takem vprašanju, zastavljenem vpricho milijonov gledalcev, kar nekam v zadregi. Potem se je pa izvil: »Če je to res, bom ukrenil potrebne korake«.

VELIKA GRADBENA DELA V ŠTIVANU

Te dni je ministrstvo zaklada odobrilo podjetju »Timavske papirnice« tri milijarde in 400 milijonov lir posojila. S tem je podjetje dobilo zagotovilo, da bo lahko popolnoma izvedlo načrt, ki predvideva, da današnja tovarna papirja več kot podvoji svojo proizvodnjo.

V teku so že velika gradbena dela, ki se bodo predvidoma zaključila konec leta 1962. Ta dela in novi stroji bodo stala okrog 7 milijard lir. Čez dve leti bo proizvodnja tovarne znašala 110.000 ton papirja letno. Poleg tega bodo v Štivanu nastale še nekatere manjše industrije, ki bodo zaposlile okrog 100 delavcev. Skupno bo torej v Štivanu zaposlenih okrog 700 delavcev.

Golar na Krasu

Tržaškega

Devín - Nabrežina

Volilni program Občinske liste

Danes objavljamo celotni program Občinske liste, s katero se udeležujejo volivci, ki so vsi Slovenci devinsko-nabrežinske občine:

Kandidati Občinske liste, ki je nastala zaradi posebnega narodnostnega in socialnega položaja devinsko-nabrežinske občine, se predstavljamo slovenskim in italijanskim volivcem z naslednjim programom:

1. Poudarjamo v prvi vrsti našo dolžnost in pripravljenost, zavzemati se za splošno pomiritev v svetu;

2. Odločno in vztrajno bomo zahtevali, da se strogo izvajajo vsa tista določila republiške ustave in Spomenice o soglasju, ki so bila sprejeta z namenom, da Slovenci postanejo enakopravni z Italijani, kar je prvi pogoj za mirno in prijateljsko sožitje med tukajšnjim ljudstvom;

3. Velika ovira mirnega sožitja je načrtno in umetno spreminjanje narodnostne sestave devinsko-nabrežinske občine. Z množičnim naseljevanjem se ne spreminja samo narodnostni značaj občine, temveč se slovenskemu prebivalstvu ogroža narodni obstoj. Zato se kandidati obvezujemo, da se bomo spreminjanju narodnostne sestave občine odločno upirali z vsemi zakonitimi sredstvi. Prepričani smo, da bodo ta naša stališča in težnje podpirali ne samo vsi slovenski prebivalci, temveč tudi poštene in resnično demokratični Italijani;

4. V skladu s splošnimi koristmi prebivalstva Tržaškega ozemlja bomo zahtevali, naj se na osnovi ustavnih določil čimprej ustanovi samoupravna dežela s posebnim statutom Furlanija-Juljska krajina, katere glavno mesto naj bo Trst, ter da se na Tržaškem ozemlju proglasi popolna prosta cona;

5. Podpirali bomo vse pobude, da se sedanja občinska zakonodaja tako spremeni, da se občinam zagotovi najširša, zlasti finančna avtonomija.

Kar podrobneje zadeva občinsko upravljanje, se bomo zlasti zavzemali:

Podrobnejši upravni program

a) da bi kmetovalci in ribiči bili deležni ugodnosti in pomoči, ki jih predvidevajo že obstoječi predpisi, ter da bi kmetje imeli korist od tako imenovanega Zelenega načrta;

b) da bi se čimbolj razvila turistična dejavnost. Posredovali bomo zlasti, da čimprej izide zakon, po katerem se naša obala proglasi za turizmsko področje. Hkrati se bomo zavzemali, da bo občina sama izvedla vsa tista izboljševalna dela ter podpirala vse tiste pobude, ki bodo koristile razvoju turizma;

c) da bi kmetovalci in ribiči bili deležni ugodnosti in pomoči, ki jih predvidevajo že obstoječi predpisi, ter da bi kmetje imeli korist od tako imenovanega Zelenega načrta;

č) da bo občina nudila šolskim ustanovam največjo pomoč, zlasti kar zadeva opremo, učila, kurjavo itd. Ponovno se bomo tudi zavzemali, da se zgradiša šolski poslopji v Slivnem ter Štivanu;

d) da se dokončno asfaltirajo vse ulice in poti po vaseh; na novo pa naj se asfaltirajo naslednje ceste: Nabrežina-Kamnlomi; Kamnlomi-Slivno; Prečnik-Mavhinje-Cerovlje-Sesljan; Praprotnica. Posredovali bomo pri pokrajinski upra-

vi, da uredi glavno cesto skozi Nabrežino ter asfaltira cesto Salež-Sempolaj-državna meja;

e) da se namestijo javne telefonske govornice v Cerovljah, Praprotnu in Trnovici;

f) da se redno dokončajo dela za ureditev greznice v Devinu, Sesljanu in Nabrežini;

g) da se v Nabrežini zgradi novo poslopje za zdravniško ambulanto, da se čimprej odpre občinska lekarna v Sesljanu in da se opremi ter otvori Dom počitka;

h) da se v Devinu in Sempolaju sezidata poslopji za otroški vrtec;

i) da se čimprej in zadovoljivo reši vprašanje postajanja avtomobilov v Devinu;

j) da se zagotovi vsem vasem in zlasti turističnim krajem primerna javna razsvetljava;

k) da se razširi vodovodno omrežje, kot zahtevajo vsakokratne potrebe;

l) da se po stopnjah odpravi stanovanjska stiska;

m) da se bo posvečala največja pozornost snagi na cestah in ulicah po vseh vaseh v občini;

n) da se ojači in izboljša krajevna avtobusna služba po vsej občini, predvsem za Slivno in Medjo vas, ter da se zgradijo primerna postajališča;

o) da se ozemlje devinsko-nabrežinske občine zopet priključi okrožnemu sodišču v Trstu;

p) da se postavi dostojen spomenik padlim občanom.

ZBOROVANJA OBCINSKE LISTE

Občinska lista priredi v nedeljo, 23. oktobra, naslednja zborovanja:

ob 11. uri v Sempolaju;

ob 15. uri v Mavhinjah;

ob 18. uri v Slivnem.

Repentabor:

OBCINSKE VOLITVE ODLOŽENE

Konec prejšnjega tedna se je po vsej občini bliskovito razširila vest, da je volilna komisija v Trstu zavrnila vse tri kandidatne liste, ki so bile predložene občinskemu tajništvu. Svoj ukrep je komisija utemeljila, češ da podpisov predlagateljev list ni overovala oseba, ki jo predvideva zakon. Ker so vse tri liste vsebovale isto napako, jih je komisija proglasila za nične. Upravne volitve so bile zato odložene. Prefektura bo občini imenovala komisarja, ki bo po treh mesecih ponovno razpisal volitve.

Kot smo poročali, so bile za občinske volitve predložene tri liste: večinsko in manjšinsko so sestavljali kandidati KP, SDZ in NSZ, tretji listi — tako imenovani Neodvisni občinski listi — pa je načeloval dosedanji podžupan Veljko Guštin.

Dolina:

O BLIŽNJIH OBCINSKIH VOLITVAH

V krogih zavednih Slovencev dolinske občine se te dni precej razpravlja o upravnih volitvah. Vsi seveda ugibajo, kako se bo letošnje glasovanje zaključilo. Predmet razprave ni toliko, katera lista bo zmagala in dobila 16 svetovalcev, temveč katera lista bo v občinskem svetu dobila štiri opozicijska mesta.

Kdor dobro pozna položaj dolinske občine ter tamkajšnje volivce, mora priznati,

da bo največ glasov tudi letos skoraj gotovo odnesla lista, ki ji načeluje dosedanji župan Lovriha. Opozicijska mesta je v prejšnjih volitvah zasedla Slovenska lista. Prav pred 4 leti pa se je izkazalo, kako sta nevarni ostali dve italijanski listi: Kršč. demokracija je prejela okrog 300 glasov, Nenijeve socialisti pa okrog 170. Ker sta po zaslugi dveh občinskih uradnikov obe stranki v zadnjem času znatno razvili svojo dejavnost, mnogi pričakujejo, da bosta italijanski listi prejeli več glasov kot zadnjič. Nekateri črnogledi celo trdijo, da ena teh list lahko dobi štiri opozicijska mesta v občinskem svetu.

To nevarnost bi volivci dolinske občine morali imeti pred očmi, preden se bodo odločili, kateri listi in katerim kandidatom bodo dali svoj glas.

Dolincan

KROZEK SLOVENSKE IZOBRAZENCEV V TRSTU vabi na otvoritveni sestanek letošnje kulturne sezone. Sestanek bo v petek, 28. oktobra, ob 20.30 v prostorih Baletne šole v ulici Ruggero Manna 29/II. Na sporedu je predavanje pisatelja Alojza Rebule:

SLOVENSKA MISEL V OTONU ZUPANCICU

Po sestanku razgovor o delovanju krožka v prihodnji kulturni sezoni.

Beneška

IZ SV. PETRA SLOVENOV

V soboto je v Klenju pri Ažli praznoval 105. rojstni dan Jožef Jusič, na katerega je ponosna vsa naša dolina, saj slavljeneц izpričuje klenost beneških Slovencev. Slavljeneц ni samo najstarejši Beneški Slovenec, marveč bržkone tudi najstarejši Slovenec in celo, kakor pišejo italijanski listi, najstarejši italijanski državljan.

Njegov 105. rojstni dan je bil pravi praznik, ki ga je obhajala vsa vas tako v cerkvi, kjer je bila primerna slovesnost, kot izven nje. Njegova vnukinja Marija Roza, ki je po poklicu učiteljica, pripoveduje, da slavljeneц ni bil v svojem dolgem življenju nikoli bolan. Bil je dvakrat poročen, imel je 8 sinov, osemnajst vnukov in 28 pravnukov. Če ga vprašaš, kako je ućakal svojo prečastljivo starost, ti šaljivo in smehljaje se odgovori, kazaje proti nebu: Tam gor so name pozabili in me noćejo medse.

Beneški Slovenci želimo našemu starosti, da ga Bog ohrani še dolgo let med nami pri polnem zdravju.

Pri nas je volilna propaganda za upravne volitve že v polnem teku. Krščansko-demokratska stranka, ki je v svoji agitaciji izmed vseh strank najbolj živahna, ne misli kakor pravijo, tokrat v našem volilnem okraju kandidirati za pokrajinski svet generala Olivierija in tudi ne svetovalke Brolo-Sellanove, ki je doma iz Vidma, marveč današnjega predsednika pokrajinskega sveta odvetnika dr. Candolinija, ker daje v videmski pokrajini naš okraj največ glasov K. D.

Komunistična stranka pa je že vložila svojo kandidatno listo za pokrajinski svet, ki jo predstavlja v našem okraju odvetnik Ivan Battocletti iz Čedada. Ta kandidira tudi v čedadskem okraju.

Kandidat socialistične stranke pa bo pri nas bržkone poslanec Marangone iz Vidma,

GORIŠKI POKRAJINSKI SVET

V ponedeljek prejšnjega tedna je pokrajinski svet potrdil bivšega odbornika Zanettija za svojega predstavnika pri goriški hranilnici za leto 1960-61.

Svet je nato odobril izplačilo 100 tisoč lir goriški Trgovinski zbornici, ki jih name-rava potrošiti za zboljšanje živinoreje.

IZ STEVERJANA

Naš občinski svet je imel v soboto redno sejo, na kateri je sklenil nakupiti drva za ogrevanje občinskih prostorov in šol v vasi. Svet je nadalje odobril obračun za leto 1959, potrdil lanske preglednike računov in lansko volilno komisijo ter odobril izplačilo potnin občinskemu tajniku. Končno je odobril še odpravnino županu, povišanje plač občinskim uslužbencem in spremembo načrta za elektrifikacijo v občini.

Trgatev je v glavnem za nami. Vendar nekateri naši večji posestniki še niso potrgali letošnjega zdravega grozdja, marveč le gnilo. Upali so pač na sončne dneve, a teh žal niso še dočakali.

Na splošno moramo ugotoviti, da je bila letošnja trgatev mnogo slabša od lanske; saj je v gornjem koncu za polovico, v doljnem koncu pa za eno tretjino manj-

Slovenija

ki bo kandidiral tudi v okrajih Ampezza in Latisane.

Za upravne volitve v naši občini pa so tri liste: demokrščanska, komunistično-socialistična in socialdemokratska. Doslej je bila vsa občinska uprava v rokah K. D., tokrat pa bo ta dobila verjetno večino, medtem ko se bo brzkone vodila borba za manjšinsko zastopstvo med socialkomunisti in Saragatovci.

V nekaterih slovenskih občinah, in sicer v Tipani, Grmeku in Sv. Lenartu so Slovenci predložili svojo listo »Avtonomija in obnova«, na katerih kandidirata tudi urednik Matajurja Vojmir Todoldi in Izidor Predan. Prav bi bilo, da dobijo te liste v vseh občinah, kjer so postavljene vsaj manjšinsko zastopstvo, ker izkustvo uči, da navzočnost zavednih slovenskih predstavnikov v občinskih svetih gospodarstvu in slovenski kulturi samo koristi.

PREVELIKI NAPORI

Napetost živcev, kateri so podvrženi mnogi javni delavci, terja žrtve. V nedeljo je podlegel srčni kapi videmski župan dr. Centazzo. Na postaji v Vidmu so slovesno praznovali ob navzočnosti ministra za promet Spataro elektrifikacijo proge Videm - Benetke. Sredi pozdravnega nagovora se je župan Centazzo zrušil na tla. Zadela ga je možganska kap. Komaj da sta ga minister in šef kvestorjevega kabineta prestregla; na poti v bolnišnico je župan izdihnil. Županoval je dvanajst let v furlanski prestolnici.

Podoben primer se je zgodil tudi v nedeljo v Viterbu. Komunistični poslanec Walter Audisio, ki je zajel Mussolinija na begu in ga dal ustreliti, je imel politični shod za upravne volitve. Brž po shodu ga je v gostilni pri kosilu napadla srčna kap. Poslanca so odpeljali v bolnišnico, kjer si je le malo opomogel.

ša. Tudi po kakovosti letošnji priedlek ne doseže niti od daleč lanskega. Skoro trajno deževje je pač našim trtam hudo škodovalo.

— 0 —

Ribijev avtobus vozi po temle zimskem voznom redu:

Na progi Gorica - Steverjan - Medana: ob delavnikih odhaja iz Gorice ob 7., 12.45 in 16; iz Medane odhaja: ob 8., 13.45 in 17. uri; ob praznikih pa ta avtobus ne vozi do Medane, marveč le do Steverjana ob 15., 17., 19. in 22.30.

Na progi Gorica - Oslavje - Steverjan: Ob delavnikih odhaja iz Gorice ob 7., 7.20, 10., 12.45 in 16; iz Steverjana pa odhaja ob 7.50, 8.35, 10.30, 14.20 in 17.35; ob praznikih odhaja iz Gorice ob 14.30, 16.30, 18.30 in 22. uri; iz Steverjana pa odhaja ob 15., 17., 19. in 22.30.

Na progi Gorica - Grojna - Steverjan: Ob delavnikih odhaja iz Gorice ob 7., 12.30, 13.30, 18. in 19.45; iz Steverjana pa vozi ob 7., 7.30., 13., 14.15, 18.30 in 19.45.

MANIFESTACIJA

ITALIJSKEGA DIJASTVA

V soboto dopoldne je italijansko srednje šolsko dijaštvo priredilo manifestacijo v zvezi z dogodki na Južnem Tirolskem. Zbralo se je pred učiteljskim na Verdijevem korzu in odkorakalo v park Rimembranza na korzu Italia, kjer je položilo venec. Po tej manifestaciji so vsi dijaki, razen licejev, odšli k šolskemu pouku. Vzklikov proti Slovincem ni bilo, kot se je dogodilo v Trstu ob podobni manifestaciji.

O MALEM OBMEJNEM PROMETU NA GORIŠKEM

Na goriškem obmejnem predelu je v mesecu septembru prekoračilo mejo z raznimi dovoljenji skupno 109.048 potnikov; od teh je imelo potna dovoljenja, ki jih predpisuje videmski sporazum, 99.649 potnikov, 10.399 pa jih je potovalo s potnimi listi. Z običajnimi prepustnicami je potovalo 56.000 oseb, z dvolastniškimi dovoljenji pa 10.903; med temi potniki je bilo 69.911 jugoslovanskih in 28.738 italijanskih državljanov.

Te številke jasno govore, da je bil obmejni promet tudi v omenjenem mesecu zelo živahen.

Od srede prejšnjega tedna razpravlja mešana italijansko-jugoslovanska komisija v Ljubljani o zboljšanju obmejnega prometa. Ob tej priliki izražamo željo, da bi komisija sklenila, naj se čimprej otvori nov prehod na ulici Sv. Gabrijela in na Erjavčevem drevoredu na jugoslovanski strani. Saj bi to bila najposrednejša in najkrajša zveza med Gorico in Novo Gorico.

IZ SOVODENJ

V sredo prejšnjega tedna je v goriški bolnici umrl 62-letni občinski tajnik Carlo Galassi.

Vest o njegovi smrti je sovodenjske občane hudo zadela, ker so pokojnika spoštovali zaradi njegovega vestnega 9-letnega službovanja med njimi in zlasti še njegovega razumevanja za potrebe slovenskega

Iz Goriške

prebivalstva. Pokojnik je najprej bil občinski tajnik v Komnu, nato v Renčah, od leta 1951 pa v Sovodnjah.

Pokojnik se je rodil v Medeji. Zato so njegove telesne ostanke položili k večnemu počitku na tamkajšnjem pokopališču. Pogreba se je udeležil ves naš občinski svet z županom g. Jožefom Češčutom na čelu.

V poslovnem govoru je naš župan zlasti poudaril, da je rajnik v devetih letih svojega službovanja v Sovodnjah uspešno skrbel za potrebe našega prebivalstva ter da je bil pošten delavec in zagovornik mirnega sožitja med prebivalci ob meji, z dolgoletnim službovanjem med slovenskim ljudstvom v Komnu, Renčah in Sovodnjah ga je dobro spoznal in si pridobil spoštovanje do njega in njegovega jezika.

Naj bo poštenemu možu dobri Stvarnik bogat plačnik za vse, kar je dobrega storil za naše ljudstvo. Soprogi in hčerkama izrekamo globoko sožalje.

V ponedeljek prejšnjega tedna sta si v naši cerkvi obljubila večno zvestobo domačina Rezi Češčut in Boris Marušič.

V soboto pa sta istotam sklenila zakonsko zvezo domačina Miroslava Tomsič in Drago Butkovič, oba vneta prosvetna delavca.

Obema paroma želimo v družinskem življenju obilo božjega blagoslova in zadovoljstva.

IZ TRŽIČA

V nedeljo dopoldne je bil važen sestanek voditeljev Kršč. demokracije, ki mu je predsedoval podtajnik v ministrstvu za državne udeležbe. Na sestanku so razpravljali o pomenu, ki ga industrijska podjetja IRI imajo za obsoško gospodarstvo, in o stanju tržiškega gospodarstva. Nastopilo je 10 govornikov, med njimi sta župana iz Gorice in Tržiča.

Na koncu je bila soglasno sprejeta resolucija, ki med drugim zahteva, naj se še odprta vprašanja hitreje rešujejo, ter poudarja, da so za ureditev političnih in socialnih razmer v naših krajih potrebne nove gospodarske pobude.

Državni podtajnik je zlasti poudaril, da se vprašanje brezposelnosti more rešiti le z okrepitevijo industrije; industrijska podjetja IRI pa se morajo nasloniti na zasebne vzpodbude, ki jih mora podpreti država.

O krizi v naših ladjedelnicah je izjavil, da je v zvezi s splošno krizo v ladjedelništvu. Nato je zajamčil, da se proizvodna sposobnost CRDA priznava in bo upoštevana.

NAGRADA SLOVENSKEGA PROFESORICI

Pokrajinski upravni odbor je v tork prejšnjega tedna med drugim podelil nagrado profesorici na slovenski strokovni šoli dr. Vitomiri Winkler por. Vesel v znesku 50 tisoč lir za njeno razpravo o »Gospodarskem ustroju in dohodkih v Goriških Brdih«.

ZA KOMELOV SPOMENIK

Sporočamo javnosti, da je goriška uprava Novega lista nabrala za Komelov spomenik 18.950 lir. Na daljše prispevke uprava še sprejema.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Sören Kierkegaard

Predhodnik eksistencialistične filozofije

Letos se spominja kulturni svet 105. obletnice smrti velikega danskega krščanskega filozofa Sörena Kierkegaarda.

Nobeno ime se v filozofskih diskusijah našega časa tolikokrat ne ponavlja kot Kierkegaardovo ime. Zadnjega pol stoletja so izšla njegova zbrana dela, ali celo že nove izdaje njegovih zbranih del v več svetovnih jezikih in objavljenih je bilo o njem že na desetine globokoumnih knjig. Najbolj čudno pri tem je, da se sklicujejo nanj misleci najrazličnejših nazorov in miselnih struj — tako neverni Jean Paul Sartre kot katoliški mislec Gabriel Marcel, tako Martin Heidegger kot Karl Jaspers. Kierkegaard je bil namreč prvi, ki je uporabil pojem »eksistenca« v današnjem smislu. On je začetnik eksistencialne filozofije in s tem tako spornega in nedoločnega pojava, ki ga imenujemo »eksistencializem«.

Mnoga čudaštva v njegovem življenju si razlagajo nekateri s pomočjo psihoanalitične metode. Sören Kierkegaard je bil namreč najmlajši od sedmih otrok že postaranega zakonskega para in oče ga je vzgajal v strogem pietističnem duhu. Pietizem je pomenil posebno strogo pobožnjaško miselnost v tedanji protestantski cerkvi v Skandinaviji in severni Nemčiji, ki pa je dajala največ važnosti zunanji obliki pobožnosti in vedenja, notranj pa je bila sterilna in neumljena. Svet in življenje so pojmovali pripadniki te verske struje kot solzno dolino, v kateri ni dovoljeno skoro nobeno veselje, Bog pa jim je bil predvsem strogi, brezsrčni sodnik in ne oče. V tej miselnosti je vzgajal oče tudi mladega Sörena Kierkegaarda, ki je bil rojen 5. maja 1813 v Kopenhagenu. Poleg tega se je Sören še v rani mladosti ponesrečil in si poškodoval hrbtenico, kar ga je vse življenje nekoliko kazilo. Tako ni čudno, da je občutil mladi študent in potem teolog življenje samo kot težko breme. Iz tega občutja se je za nekaj časa rešil v ljubezen.

ZBAL SE JE LJUBEZNI

Zaljubljen se je v sedemnajstletno Regino Olsen, a je zaroko sam spet razdril, bodisi iz nekakega občutka manjvrednosti in zaradi pretiranih samobtožb, ali ker je hotel ostati svoboden in živeti predvsem za tisto, za kar se je čutil v svojem srcu poklicanega. O tem si njegovi življenjepisci niso prav na jasnem. Vsekakor se ni nikoli več čisto rešil občutka, da je napravil nekaj zmotnega, ko je razdril zaroko z nedolžnim dekletom in žrtvoval svojo življenjsko srečo. V prvem času po razdrtu zaroke se je predal iskanju užitek, morda le boji zato, da bi pozabil in se potolažil. A to je trajalo malo časa, ker ni mogel zanikati svoje prave narave. Spet je prevladala v njem otožnost, spet se ga je polotil občutek tesnobe in teže življenja, in tedaj je začel iskati olajšanja v poglobljeni vernosti. Do te pa se ni prikopal z lahkoto, ampak le preko neštetihtih naporov, dvomov in spodrseljavev.

Ker so bili njegovi starši bogati in so mu zastavili lepo premoženje, se mu ni bilo treba ukvarjati s takim delom, ki ga ni mikalo, in opravljati duhovnega težaštva, ampak se je lahko posvetil pisanju. Tako najdemo v njegovih spisih iz tednjega razdobja precej natančno izražena menjavajoča se občutja njegovega duha. In ker se je sam zavedal te svoje nedoslednosti, hkrati pa je hotel biti in ga je njegova notranjost tudi silila, da je moral biti iskren, je objavljal svoje spise pod vedno novimi pseudonimi, tako da je postavil poznejše svoje življenjepisce pred prav težko nalogo, da so morali odkrivati za njimi pravega avtorja. Nekdo je zapisal, da je bilo potrebno za to precej detektivskih sposobnosti, pri čemer pa je nedvomno pretiraval, ker sta Kierkegaardova izdajala že njegov slog in jezik. Tisti, ki ga dobro poznajo v originalu, pravijo, da je eden največjih stilistov in umetnikov besede v svetovni književnosti. V vseh tedanjih in poznejših njegovih spisih pa je vendarle prevladovala moč na in zrela religioznost, ki jo je začel pojmovati po težkih notranjih bojih in dvomih po svoje in tako, kakor sta mu narekovala razum in srce. Značilno je, da je izdal več svojih najboljših knjig verskega značaja pod svojim pravim imenom, n. pr. »Govore«, »Strah in trepet«, »Pojem strahu« in druge, v katerih je najgloblje in najbolj iskreno razkril svojo osebnost.

V TRPLJENJU JE POSTAL PISATELJ

To potrjujejo tudi njegovi dnevniki, v katerih najdemo n. pr. takele zapiske: »V strašnem notranjem trpljenju sem postal pisatelj... Neskončna potrpežljivost, neskončno trpljenje potrpežljivosti! Kolikokrat sem postal nestrpen in sem hotel vse opustiti, ampak Ti (Bog) nisi izgubil potrpljenja.«

S svojim novim, bolj toplim in sinovskim pojmovanjem vernosti in pobožnosti si je nakopal hudo nasprotovanje in celo sovraštvo uradnih krogov danske protestantske cerkve. Njehovega nasprotovanja pa se ni ustrašil, ampak je začel brezobzirno polemiko z njimi, ki se nam zazdi včasih, ko jo prebiramo, celo preostra, a je bila vendar zdravilna, kar je dokazal poznejši razvoj v skandinavski protestantski cerkvi. Sören Kierkegaard je brez usmiljenja razkrinkaval hinavščino in trdosrčnost uradnih voditeljev in predstavnikov Cerkve. Seveda je veljal dolgo le za nergača in hudobnega opravljiva, čeprav so se našli tudi mnogi taki, ki so pogegnili z njim. Vendar njegov čas še ni spoznal njegovega pomena in njegove veličine.

Ko je leta 1855 umrl, komaj 42 let star, ni bilo še nobeno njegovo delo prevedeno v kak tuj jezik. Sam se ni pobrigal za to. Vendar nekateri stavki v njegovih knjigah dokazujejo, da je bil prepričan o tem, da bo prej ali slej prišel čas, ko bodo priznali njegovo veličino in ko bo njegovo ime zaslovelo. Šele okrog leta 1900 so prestavili vsa pomembnejša Kierkegaardova dela v nemščino, a na žalost jih je nemški prevajalec Christoph Schrempf, bivši protestantski duhovnik, ki pa so ga odstavili zaradi njegovega liberalizma, pri tem precej popačil. Do volil si je namreč preveč prostosti v prevajanju, da je s tem bolj podprl lastne nazore. Na žalost pa so prevajali Kierkegaardova dela v tuje jezike zaradi neznanja danščine prav po teh netočnih Schrempfovih prevodih. Vendar pa ima prav Schrempf velike zasluge za to, da se je ostali svet začel zanimati za Kierkegaardovo filozofijo in versko mišljenje, ker mu je napravil Kierkegaardove knjige s prevodom v bolj razširjeni nemški jezik laže dostopne. Kmalu je nastala pomembna nemška literatura o Kierkegaardu in nemški avtorji so ga visoko cenili bodisi kot filozofa, pisatelja ali bogoslovca.

(Dalje prihodnjic)

Knjižne novosti

Za Jurčičevim Jurijem Kozjakom, ki je doživel prevode v mnogotere druge jezike, je prišel sedaj na vrsto Levstikov Martin Krpan. Pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani je izšel angleški prevod, ki ga je oskrbela nekdanja lektorica angleščine na ljubljanski univerzi F. S. Copeland. Knjigo je ilustriral Tone Kralj.

Pri isti založbi so izdali tudi nemški prevod Martina Krpana. Pripravila ga je Elza Byhan. Tu di to izdajo je opremil s slikami Tone Kralj.

Prihodnji mesec pa bo izšlo pri Državni založbi Izbrano delo Mihajla J. Lermontova.

Delo najbolj izrazitega ruskega romantika je prevedel pesnik Mile Klopčič. Izbor bo obsegal več pesmi, med temi tudi še neprevedeno »Valerika«, tri daljše pesnitve in roman Junak našega časa. Klopčič uvaja zbirko z dobrim uvodom in opombami.

Svoboda duha in besede

Veliko pozornost je zbudil članek poljskega pisatelja Jerva Andrzejewska v zadnji številki Polityke, katero izdaja komunistična stranka Poljske.

Knjižna kritika stavi Andrzejewskega, ki je rojen l. 1909, med najvidnejše poljske pisatelje sedanjosti. Odlikuje se po svojem delu »Pepele diamanta«. V prvi dobi stalinizma je bil njegov vnet pristaš. Po letu 1953 se je pa začel odklanjati od stroge strankarske dogmatične smeri. V spisih je vedno ostreje, čeprav v simboličnih oblikah, napadal diktatorstvo in težnje podrediti slovstvo strankarski politiki.

Njegove misli so prišle do ostrega izraza v po-vesti »Tema na zemlji«. Leta 1957 jo je pisatelj priredil za oder. V gledališču v industrijskem središču Lodzu so jo večkrat igrali. Vsak večer je bila dvorana natlačena z gledalci. Celo iz Varšave, ki jo 150 kilometrov daleč, so se vozili na predstave. Tak odmev je imela igra, ki je izvenela v en sam klic po svobodi duha in besede.

Pred par leti si je pisatelj upal celo vrniti strankino izkaznico. Takrat je izjavil, da čeprav ceni nove gospodarske in socialne oblike, se ne more kot pisatelj utesniti v meje, katere predpisuje knjižnim ustvarjalcem stranka.

Goldonijevo gledališče

Benetke se ponašajo z enim najstarejših gledališč v Evropi. Po zapiskih beneških kronistov so postavili že leta 1622 preprosto gledališče, imenovano »Teatro di San Salvatore«. Gledališče je v enem stoletju dvakrat pogorelo. Šele ko je nastopil komediograf Goldoni so ga obnovili

leta 1753 pod imenom Apollo. Pisatelj se je zavezal, da bo napisal zanj osem komedij. Tedaj so nastala njegova slovita dela »Il campiello« in »Baruffe chiozzotte«. Gledališče pa je dobilo ime po Goldoniju šele leta 1875. Stavba je prehajala iz roke v roko in je končno postala zasebna last. Od takrat je začelo propadati. Oder in lože s prekrasnimi renesančnimi rezbarijami in benečanskimi okraski je bil popolnoma uničen. Dvorano so zato pred trinajstimi leti zaprli. Gledališče, v katerem so nastopali veliki dramski in komični igralci, je umolknilo. Letos pa ga bodo začeli obnavljati v prejšnjem slogu. Dve sto milijonov je že na razpolago za obnovitvena dela. Vendar upajo, da bo v enem letu vstalo gledališče Goldoni k prejšnji slavi.

GOSPODARSTVO

Osnovni nauki o pridelovanju pšenice

1. Kolobarjenje: Če bi ne kolobarili, to se pravi, če ne bi na isti površini menjali pridelkov, bi zemljo enostransko izrabljali, razmnožili bi se posebni živalski in glivični škodljivci in zato bi vedno manj pridelali. To je znano vsem našim kmetovalcem, ki zato menjavajo pridelke. Zemlja se odpočije, če jo posejemo z deteljo, katero navadno zamenjamo s koruzo in nato s pšenico. Možna so tudi drugačna kolobarjenja, pri nas predvsem s krompirjem.

2. Priprava zemljišča: Zemljišče najbolje pripravimo, če ga dolgo pred setvijo, najmanj pa 8 dni prej, čimgloblje preorjemo.

3. Gnojenje: Če je le mogoče sejemo pšenico na njivo, ki je bila še isto leto, to je za prejšnjo kulturo (koruza, krompir itd.) obilno pognojena s hlevskim gnojem, tako da je v zemlji še mnogo gnojilne moči. V tem primeru gnojimo samo z umetnimi gnojili. Če pa pšenica sledi kulturi, ki ni bila gnojena s hlevskim gnojem, moramo vsekakor zemljo pognojiti z dobro dozorelim hlevskim gnojem. Na en ar ali 100 m² površine podkopljemo vsaj 2 stota dobrega hlevskega gnoja. To gnojenje dopolnimo z umetnimi gnojili, in sicer raztrosimo na 100 arov ali en ha po 95 gnojilnih enot fosforove kisline, katero dobimo v 5 stotih 19% superfosfata, 30 enot dušika iz 150 kg 20% žveplenokislega amoniaka (solfato ammonico) in 100 enot kalija, katerega nudita zemlji 2 stota žveplenokislega kalija (solfato di potassa) s 50 - 52% kalija. Navedena umetna gnojila lahko nadomestimo s sestavljenimi umetnimi gnojili, ki imajo navedene odstotke gnojilnih snovi. Tako hlevski gnoj kot umetna gnojila spravimo v zemljo vsaj teden dni pred setvijo.

4. Setev naj se izvrši v dobi od 20. oktobra do 15. novembra s sejalko, ki razdeli seme bolj enakomerno po vsej površini in nam navadno seme tudi prihrani. Količina semena je za vsako sorto že naprej določena, kar nam pove prodajalec semena. Navadno posejemo na en ar po 1 1/2 do 2 1/4 kg semena. Seme moramo prej razkužiti, za kar imamo na razpolago mnogo razkužil, a najbolj enostavno razkužimo s prahom Caffaro, katerega premešamo po 1/4 kg s 100 kg semena.

5. Sorta mora ustrezati legi in lastnostim zemlje: visokorodnih pšenic, ki zahtevajo zelo rodovitno zemljo in namakanje, ne bomo sejali v kraških predelih, ker bi odpovedale; prav tako ne bomo sejali na zelo rodovitne njive sort, ki niso sposobne dati rekordnih pridelkov, ker bi pridelek ne zadovoljil. Za naše rodovitnejše njive je še vedno primerna sorta »San Pastore«, ki jo bo najbrž izpodrinila novejša sorta »Carlo Gallini«. Za manj rodovite, brdovite in kraške lege ter njive sta priporočljivi sorti Tevere in Virgilio. Glede na sorto je prav, da opazujemo sosede in se posvetujemo s Kmetijskim nadzorništvom.

6. Z valjanjem setev hočemo pritisniti zgornjo plast zemlje in tako izzvati vlago,

da se nekoliko dvigne iz spodnjih plasti. To je važno predvsem za njive v sušnih legah, kjer je zgornja plast zemlje suha in prašna. Valjanje izvršimo z valjarjem, ki ga privežemo na sejalko. Lahko pa se izkaže tudi pozneje, da je valjanje še potrebno. To se lahko zgodi, če je zmrzal privzdignila mlado setev. Z valjanjem pa jo spet globlje pritrdimo v zemljo.

7. Navrhno gnojenje ali gnojenje pod list izvršimo prvič že pred božičem, drugič pa konec januarja. Vsaokrat raztrosimo na en ar po 1/2 kg kakega solitra (nitrati) ali enako količino kmetijske seči (urea agricola). Z navrhnim gnojenjem hočemo nuditi setvi hitro delujoči dušik, da rastlinice zberejo življenjske moči za uspešno kljubovanje neprilikom zime in za razvitje močnega steblovja spomladi.

8. Razpleveljenje ali uničenje plevela med pšenico izvedemo s pletvijo ali s kemičnim uničevanjem plevela. Slednje je sicer moderno, a kljub temu je bolj primerno uničiti plevel s pletvijo, ker tako tudi zrahljamo zemljo okoli rastline in ji to koristi, medtem ko uničenje plevela s kemičnimi sredstvi zemljo še bolj zabije in tudi uniči kakšno steblo.

Vinska letina v Italiji

Osrednji statistični zavod je ugotovil naslednje vinske letine:

	grozdje (stoti)	vino (hl)
1955	92.780.000	58.440.000
1956	98.914.400	62.981.000
1957	68.478.900	42.509.000
1958	106.029.000	67.994.500
1959	101.574.000	66.374.000

ŽENA IN DOM

NAŠI RECEPTI

GOBOV GOLAZ — 4 dkg masti, 1 čebula, 2 stroka česna, 1/2 žličke ostre paprike, 1/2 kg gob, 2 rezini slanine, 1 del kisle smetane, 2 dkg moke, 1/2 kg svežega paradižnika, sol in drobnjak.

Na masti zarumenimo drobno zrezano čebulo, dodamo strt česen, ostro papriko, očiščene, na kocke zrezane gobe in vse dušimo. Mehkim gobam dodamo na koščke zrezano slanino, smetano, med katero smo razžvrkljali moko, olupljen in na tanko narezan paradižnik, prilijemo malo tople vode in dušimo še 5 minut. Nato osolimo in potresemo s seseklanim drobnjakom.

STROČJI FIŽOL V OMAKI — 3/4 kg stročjega fižola, slan krop, 4 dkg masti, 4 dkg moke, čebula, zelen peteršilj, sol, 1/2 dl smetane.

Fižol otrebimo, zrežemo na poševne rezine in skuhamo v slanem kropu. Na masti prepražimo čebulo, dodamo moko; ko ta zarumeni, zalijemo to prežganje z vodo ali juho. Razkuhanemu prežganju prilijemo v slanem kropu kuhan fižol, pustimo, da nekoliko prevre, dodamo kisló smetano in začimbe po okusu.

OPEČENE HRENOVKE — 3 lepe hrenovke, 1 kg krompirja, 25 dkg moke, 1 jajce, 5 dkg margarine, mast za opečenje.

Letošnja, to je letina 1960, še ni ugotovljena, a se zdi, da bo srednja, ker cenijo pridelek grozdja na okoli 95 milijonov stotov, torej bi bila nekje v sredi med letinama 1955 in 1956. V nekaterih predelih države je obilnejša od lanske, v drugih pa znatno manjša. V naših krajih je na splošno pičlejša, čeprav so nekateri vinogradniki pridelali več kot lani. Po dobroti je letošnja letina znatno slabša od lanske, posebno v severni Italiji in posebej še v naših krajih. Pri nas dobiš povrele mošte, ki kažejo tudi 14% alkohola, mnogi merloti 13 do 13,5, a žal je tudi mnogo mladih vin, ki ne kažejo niti 8 stopinj alkohola, nekatera celo izpod 7%. Mnogi vinogradniki so poslušali naš recept in so mošte okrepili z dodatkom zgoščenega mošta. Nekateri so potrošili za zgoščeni mošt po 30 in več tisočakov, eden celo 130.000 lir. Je pa tudi mnogo vinogradnikov, ki niso ukrenili ničesar, čeprav se zavedajo, kako šibko je njih vino. Tem svetujemo, da šibka vina čimprej prodajo, čeprav vinskim trgovcem. Pozimi morajo izginiti vsa vina, ki kažejo manj kot 9% alkohola.

Tudi v Jugoslaviji imajo prav slabo letino, kar se tiče dobrote. Na Štajerskem ugotavljajo tudi samo 8 do 10% sladkorja, pri najboljših sortah komaj 14 do 15%.

Začetek sviloreje v Evropi

S svilo so se odevali že stari Rimljani in že stoletja pred Kristusovim rojstvom je bila svila zelo važen trgovski predmet, po katerem je bilo mnogo povpraševanja. Trgovci so jo dovažali iz Jutrovega, a od kod izvira, na zapadu ni bilo znano. Japonci in Kitajci pa so tujcem zelo dolgo zakrivali, kako se svila pridobiva.

Začetek sviloreje v Evropi moramo postaviti v dobo po letu 550. Tega leta sta namreč dva meniha na povratku iz skrajnega Vzhoda prinesla v Bizanc v svojih voltilih palicah nekoliko jajčec sviloprepke in seme bele murve, ki do takrat v Evropi ni bila znana. V Evropi je takrat rastle samo črna zvrst murve.

Dobro opran krompir skuhamo, ga olupimo, in še toplega pretlačimo. Pridamo presejano moko in margarino. Vse premešamo in v jamici ubijemo jajce, solimo in hitro utegnemo, testo pa ne sme počivati. Na dobro pomokani deski ga razvaljamo za prst debelo in z nožem razrežemo trakove, ki naj bodo tako široki, kot so dolge hrenovke. Oprane in obrisane hrenovke polagamo na testo in jih lepo zavijemo ter robove stisnemo. Takoj jih opečemo po vsej površini na vroči masti. Pečene odlagamo v posodo, ki jo postavimo nad paro, da ostanejo tople in sočne do uporabe.

SRCE V PIKANTNI GRAHOVI OMAKI — 1 svinjsko srce, 1 korenček, peteršilj, 1/4 kg izluščenega graha, 5 dkg masti, 1/2 čebule, žlička moke, pol žličke gorčice.

Na masti svetlo prepražimo drobno sesekljano čebulo, srce narežemo na tanke rezine, jih na eni strani potolčemo, posolimo, namažemo z gorčico in jih dodamo prepraženi čebuli. Ko se rezine opečejo, pridamo na zelo majhne kocke zrezano korenje, peteršilj in grah. Zalijemo z malo vode in dušimo. Ko sok povre, jed zamokamo, zalijemo in dušimo do mehkega. Omako zboljšamo z dodatkom kisle smetane.

Kdo

4.

bo nabral največ točk**22. MAGIČNI KVADRAT**
(3 točke)

1	2	3	4	5	6
2					
3					
4					
5					
6					

Vodoravno in navpično: 1. močan šum vode; 2. voditelj politične stranke (tuj.); 3. neplodno; 4. komforten; 5. vsekakor; 6. svečano proglašen za vladarja.

23. SEŠTEVALNICA
(3 točke)

DEKANI
+ KOVATI
VALETA

Ključ:
94680320 951027

Številke v ključu pomenijo ime in priimek slovenskega pesnika. Če v računu namesto črk vpíšeš ustrezajoče številke, dobiš pravičen seštevek.

24. ENACBA
(2 točki)

$$(a-b) + (c-d) + (e-f) + (g-h) + (i-j) + (k-l) = x$$

a) škodljiv glodalec; b) duh umrlega po veri Egipčanov; c) element hoje; d) vodna žival; e) ni dolg; f) apetit; g) del obraza; h) središče kolesa; i) gozdna žival; j) nedelaven; k) naslov nekdanjih ruskih vladarjev; l) ploščinska mera; x = znan slovenski pisatelj.

25. ZMESANI PREGOVOR
(1 točka)

ZIVLJENSKI JE VZGOJNI EDINI RESNICNO SPREMENBA ELEMENT.

26. STEVILČNICA
(2 točki)

1.	4	5	15	13	5			
2.	15	11	8	5	7			
3.	5	15	5	15	5	9		
4.	3	5	4	9	5	12	11	3
5.	12	11	2	11	16	5		
6.	6	-	1	6	3			
7.	8	10	12	14	10	8	11	
8.	18	10	14	15	5	9		
9.	9	10	15	17	6	1	10	
10.	11	8	14	5				
11.	14	12	11	3	11	14	5	

Besede pomenijo: 1. velika kmetija; 2. tekmeč; 3. gora v Armeniji; 4. sredstvo proti moljem; 5. afriška država; 6. angleški politik; 7. zveri; 8. grški filozof; 9. pomorsko orožje; 10. žensko ime; 11. bolnišnica.

Prva in četrta vrsta navpično dasta priimek in ime slovenskega pisatelja in njegovo znano delo.

27. POROCILA STA SE
(1 točka)

HINKO METEL — REKA
BREDA ROG — REKA

Kakšna sta njuna poklica?

28. REBUS (10)
(1 točka)

levi
levi 0 levi CA

29. RAČUNSKA UGANKA
(1 točka)

Nekdo potrebuje 1.200 lir. Če bi dobil še polovico tega, kar ima, bi imel polovico denarja, ki ga potrebuje. Koliko denarja zdaj ima?

30. CRKOVNICA
(4 točke)

	3				
1.	—	—	—	—	A
2.	—	—	—	—	A
3.	—	—	—	—	A
4.	—	—	—	—	A
5.	—	—	—	—	A
6.	—	—	—	—	A
7.	—	—	—	—	A
8.	—	—	—	—	A
9.	—	—	—	—	A
10.	—	—	—	—	A
	3				

AAAAAAAAA BB CCC D EEEEE H IIIIII
JJJJ KKK LL MM N OO PPP RRRRRR S TTT VV

Besede pomenijo: 1. tekstilna delavka; 2. svetilka s steklenim ohišjem; 3. mesto v Padski nižini; 4. žar, žarni venec; 5. brezčutje, nezanimanje; 6. napredovanje v službi (tudi življenjska pot); 7. vrsta težkih topov; 8. kontinent; 9. otok v Velikih Antilih; 10. letovišče na Jadranu.

V tretji vrsti navpično: naslov prvega slovenskega romana.

31. BESEDNA UGANKA
(2 točki)

Dve besedi sta — v vsaki črk je šest. Beseda prva: — izmed glavnih mest evropskih eno sem, v deželi daljni; druga: — skladatelj sem patriarhalni, čeprav ušesom tujega imena, pa v bistvu le — domačega korena. Besedi prvi zadnjo črko vzemi, a zadnje črke tri še drugi snemi! Ko me — osmerko — v pojem nov spojiš, ob mojem spevu se razveseliš.

32. CRKE IN STEVILKE
(1 točka)

$$\begin{array}{r} K + M = T \\ + \quad + \quad + \\ Z + S = T \\ = \quad = \quad = \\ M + FF = FS \end{array}$$

VSE RESITVE POSLJITE NA NASE
UREDNIŠTVO DO 29. OKTOBRA

Tudi surovi so bili manj. Vladalo je nekako kaotično vzdušje, vsi smo čutili, da je konec blizu, vendar pa je življenje v taborišču teklo naprej po starih kolesnicah, kar nekam samo od sebe, avtomatično. SS-ovski upravni aparat je škripal, vendar pa je še deloval, enako delovne komande in vse drugo. Le da so postale zdaj najvažnejše delovne komande tiste, ki so hodile pospravljat ruševine v München. Tisto delo je bilo zelo nevarno in po taborišču so stalno krožile govornice, koliko so jih že bombe raztrgale, toda točnega števila nismo nikoli zvedeli. Zvečer so se vračali vsi zaprašeni in na smrt utrujeni, vendar pa je marsikdo nosil s seboj pod obleko štruco kruha ali karkoli drugega. Tudi »Völkischer Beobachter« in druge liste so prinesli s seboj, iz katerih smo skušali ugotoviti, kako je pri duši voditeljem Tretjega Reicha in če že delajo oporoko. Pri vходу v taborišče so straže sicer pretipavale ljudi iz tistih komand, a le bolj površno. Navadno so se zadovoljevale s tako imenovanimi »Stichprobami«, namreč da so od časa do časa izbrali kako skupino, jo osamili in temeljiteje preiskali. To pa ni drugih niti najmanj prestrašilo. Ko je taka skupina opazila, da so jo »vzeli na piko«, se je v hipu znebila vseh tihotapskih stvari, in če jih ni mogla oddati drugi skupini, jih je odvrгла. SS-ovci so jih pobrali, če jih niso prej že drugi, in pri tem je ostalo.

Pozanimal sem se, kako je z delom v teh komandah, ker sem mislil na beg, a so mi vsi odsvetovali, ker je bilo pretežko in prenevarno. Tako sem se dal vpisati rajši v delovno komando »cu-

Tekma s smrtjo 33.

E.Z.

njarjev«. Imel sem res precej zatečene noge od stradanja in tisto delo je bilo še najlažje zame, ker smo ga opravljali sede. Nekaj sto metrov desno od vhoda v taborišče je bila večja baraka, kjer smo morali sortirati čunje od razcefranih oblek in jih povezovati v velike bale, katere so nameravali potem poslati v tovarne, morda za izdelavo »novih« tkanin ali za papir. Delo je bilo umazano in tudi nevarno zaradi okužb, vendar pa lahko. Tudi priganjali nas niso. Med delom smo se veliko pogovarjali, kdaj bo prišel konec in kakšen bo.

Do barake ni bilo daleč, toda tista pot tja in nazaj je bila vedno prijetna, že samo zaradi občutka, da smo prišli skozi glavni taboriščni vhod. Na boljšem nismo bili zaradi tega prav nič, vendar pa sem ga prejšnje čase mnogokrat od daleč gledal in se spraševal, če bom kdaj še prišel skozi njega. Zdaj smo vsak dan korakali štirikrat skozi, dvakrat tja in dvakrat nazaj in kljub vsej nelogičnosti misli nam je bilo to vendar v neko tolažbo, kot neka skrita obljuba, da se taboriščna vrata niso enkrat za vselej za večno zaprla za nami, kot vrata pokopališča.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Športni uspehi na »Mladinskem dnevu«

V nedeljo, 16. oktobra, je bil na stadionu »I. maj« v Trstu »Mladinski dan«, na katerem so se zbrali mladinci iz Koroške, Beneške Slovenije, z Goriškega, iz Nove Gorice in Kopra ter s Tržaškega.

Sportni del »Mladinskega dne« je privabil na stadion precejšnje število ljubiteljev športa. Pestri spored je zadovoljil tudi najzahtevnejše športnike.

Dopoldne od 9. ure dalje so bila srečanja v namiznem tenisu, v odbojki in v streljanju z zračno puško. Popoldne pa je bila na sporedu nogometna tekma med Tržačani in Goričani.

Največje število tekmovalcev je zbralo tekmovalne v namiznem tenisu. Ob zelenih mizah se je zbralo kar šest bojevitih moštev: tri iz Gorice (Gorica, Pevma in Sovodnje), dve iz Trsta (Skedenj in Skamperle) in eno iz Kopra. Zelo pričakovano je bil nastop Goričanov, ki so bili včasih dobri igralci z belo žogico.

Kot je bilo pričakovati, so se v finale uvrstili Tržačani in Koprčani, ki so z lahkoto odpravili nasprotnike z glatkim 5:0. Čeprav so goriška moštva bila takoj izločena, so igralci pokazali precej požrtvovalnosti, a opaziti je, da jim manjkajo vaje.

Tržaški ekipi sta sicer zaigrali zelo bojevito, a spretni igralci iz Kopra so kljub temu odnesli končno zmago. Najboljši igralec je bil brez dvoma Mahne, ki je zmagal v vseh sedmih srečanjih z izidom 2:0. Premagal je Lavrenčiča in Bavcon (Gorica), Germeka, Sosiča in Merlaka (Skedenj) ter Grbca, Kovačiča in Tomšiča (Skamperle). Dober je bil tudi Korošec (6 zmag in 1 poraz). Tretji član koprškega moštva je bil pa kar štirikrat neuspešen.

Med Tržačani se je posebno odlikoval Tomšič (4 zmage in 1 poraz).

Obenem s finalnim srečanjem se je odigrala tudi tekma Sovodnje : Pevma. Zmagali so Sovodnjenci s 5:1.

V odbojki so bili najboljši člani PD Skamperle. Nadigrali so vse nasprotnike in osvojili z lahkoto končno zmago. Jurkič in tovariši so premagali najprej šibko ekipo ASK Gregorčiča s prepričljivim 2:0 (15:2 in 15:5) in nato z enakim izidom še Tabornike 2:0 (15:7 in 15:5). V tekmi za tretje mesto je zmaga pripadla tržaškim Tabornikom.

Srečanja so potrdila, da Svetoivančani nadkričujejo vsa tukajšnja moštva. Goriška ekipa pa kljub dobrim posameznikom nima skupne igre. Taborniki so, kot vedno, trd oreh za vsako moštvo.

V streljanju so Tržačani dosegli presenetljivo zmago. Strelci iz Kopra so prišli v naše mesto s trdnim prepričanjem, da odnesejo vsa najboljša me-

sta, saj je ta šport pri njih zelo razvit. Tržačani pa so streljali zelo točno in tako pobrali vsa prva mesta. Najboljši strelca je bil Livio Jankovič s 75 točkami. Za njim pa se je uvrstil Kovačič.

Zelo bojevito je bilo tudi nogometno srečanje sovodnjske enajstovice z igralci bazovske Zarje. Prvi polčas se je zaključil z neodločenim izidom (0:0). V drugem delu srečanja je bila igra bolj živa in že v začetku je Zarja z uspehim protinapadom presestrelila nasprotnike in prišla v vodstvo. Toda 2 minuti kasneje je sovodnjsko moštvo izenačilo (gol je zabil Peteani). Odločilni gol je padel v 40 minuti. G. Visintin je streljal kazenski strel in Plesničar je z glavo poslal žogo v mrežo. 2:1 za Sovodnje.

d. t.

Izidi nedeljskih tekem

NAMIZNI TENIS: Izločilna tekmovanja Koper-Gorica 5:0, Skedenj - Pevma 5:0, Skamperle - Sovodnje 5:0. Finalna srečanja Koper - Skedenj 5:2 in Koper - Skamperle 5:3.

Postave — **Koper**: Mahne, Korošec in Kumar; **Skamperle**: Grbec, Tomšič in Kovačič; **Skedenj**: Merlak, Sosič in Germani; **Gorica**: Benedetič, Bavcon in Lavrenčič; **Pevma**: Primožič, Figelj in Benca; **Sovodnje**: Pelicon, Tomšič Z. in Tomšič R.

STRELJANJE (Zračna puška): 1. Jankovič Livio (Trst) 75 točk; 2. Kovačič (Trst) 73; 3. Susman (Koper) in Dougan (Trst) 70; 5. Poznič (Koper) 68; 6. Pertot S. (Trst) 67; 7. Jankovič B. (Trst) 63; 8. Bizovičar (Koper) 60; 9. Berginc (Koper) 51 in 10. Zucchiatti (Koper) 50.

ODBOJKA: Taborniki - ASK Gregorčič 2:0 (15:2, 16:14); PD Skamperle - ASK Gregorčič 2:0 (15:2 in 15:5); PD Skamperle - Taborniki 2:0 (15:7 in 15:5)

Postave — **PD Skamperle**: Jurkič, Pertot, Rupelj, Cesar, Sušteršič, Grbec, Dougan in Košuta; **Taborniki** (Trst): Drašič, Pečar, Spacal, Bole, Zupin in Svetina; **ASK Gregorčič** (Gorica): Bavcon, Trpin, Anzelmi, Lavrenčič, Marinič, Benedetič in Kosič.

NOGOMET: Sovodnje-Zarja (Bazovica) 2:1 (0:0).

Postave — **Sovodnje**: Suligoj; Kovič, Visintin G.; Re, Hess, Ferfolja; Plesničar, Peteani, Marcon, Peteani K., Visintin R. — **Zarja** (Bazovica): Čač; Rencelj, Ražem; Kuret, Preselj, Grgič; Sancin, Turk, Križmančič, Čuk in Roversi.

Starodavna igra

Ena izmed najstarejših skupinskih tekmovalnih iger je brez dvoma nogomet. Brčanje ali metanje gumijaste žoge ni nastalo šele z uporabo in spoznanjem kavčuka.

V Mehiki so metali gumijaste žoge že dvatisoč let pred Kristusom. Niso pa bile votle in so tehtale dva do tri kilograme, a so bile tako prožne, da so odskakovale od tal.

Igre z gumijevo žogo so prirejali Mehikanci na čast bogovom. Nastopali sta dve skupini po 11 igralcev na 35 metrov dolgem in 10 do 15 metrov širokem obzidanem igrišču. Na sredi obeh podolžnih zidov je bila luknja, velika kot žoga. Če se je igralcu posrečilo vreči žogo skozi luknjo, je bila igra dobljena. izgubljene točke so šteli dotik žoge z roko.

Inidjanska igra z žogo je bila napornejša od današnjega ameriškega baseballa. Igralci so nosili usnjene jopiče. Zgodilo se je pogostokrat, da so se igralci sredi dolge in naporne igre zgrudili mrtvi na tla. Navada je tudi bila, da so vodjo moštva, ki je igro izgubilo, žrtvovali bogovom.

Pri igrah so gledalci tudi stavili kot danes. Marsikdo je zapravil vse svoje premoženje pri stavih. Reveži so pa zastavljali svojo osebno svobodo in, če so pri stavih zgubili, so postali sužnji.

Stari svet je indijanske igre z žogo spoznal brž po prvi Kolumbovi odpravi v Ameriko. Na otoku Haitiju je Kolumb leta 1493 občudoval te igre in jih je tudi prinesel v Evropo. Od takrat so se udomačile kot nogomet, brez katerega si ne moremo misliti današnjih športnih iger.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V TRSTU priredi dne 13. novembra izlet v **Idrijo**, kjer si bodo izletniki ogledali rudnik. Vpisovanje v ul. Geppa št. 9 v uradnih urah.

»NOVI LIST«

v vsako slovensko hišo

Za trenutek je prišel poslednji Habsburžan popolnoma k sebi. Ponosno se je zvrnil na mrtvaškem ležišču in je poklical vso družino k sebi.

Tedaj je izrekel svojo zadnjo politično oporoko. S slabotnim, a trdnim glasom je dejal:

»Izjavljam še enkrat, da je moj novembrski proglas ničeven in brez posledic; izsilili so ga iz mene. Noben človek mi ne more odvzeti pravice, da sem jaz okronani kralj Ogrske«.

Karel je mislil na svoj razglas, da se zase in za svojo družino odpoveduje prestolu.

Ponosni Habsburžan je že umirajoč skušal rešiti krono za svoje potomce. Nad meči, krvjo in krivicami prednikov je bleščala, zdaj se pa za vedno pogreza v mrtvaško senco...

Komaj za iskro trenutka jo je umirajoči zazrl, potem pa se je zgrudil v blazine. Potihoma je šepnil še: »Kateri dan je danes« in se je začel zavedati, da bo kmalu moral polagati obračune ne o cesarjevanju, marveč o življenju navadnega smrtnika.

En sam sončni žarek je predril oblake in

posvetil skozi okno na obraz, ki se je že krčil v smrtnem boju.

Prejel je zadnjo popotnico. Družina se je zgrudila ob postelji na kolena. Mrzllica se je zvišala na štirideset stopinj. Še je govoril, kot da hoče vsaj za družino poskrbeti.

»Ne pozabi,« je mrmral obrnjen proti cesarici, »španski kralj ti bo pomagal; mi je obljubil...«

Proti deseti uri se je spet malo znašel in je bilo mogoče razumeti njegove besede: »Moram trpeti, da bodo moji narodi nekoč spet združeni.«

Bridka ironija usode pred obrazom prežeče smrti.

Mrtvaški boj je trajal že nekaj ur. »Oto, Ludvik, Robert in... kateri so še?« je klical otroke.

Čez hip je spet zasnul. Ko se je zdrnil, je na glas poklical »Oton«. Hotel je, da namišljeni prestolonaslednik gleda umirajočega očeta in da se morda opogumi... reši krono in dinastijo. Ko je pristopil sin, ni več mogel oče govoriti. Kaplan je začel moliti molitve za umirajoče. Bolnik je samo še hropel. Z zadnjimi močmi je poljubil razpelo, ki mu ga je ponudila žena.

»Ne morem več,« je vzdihnil, »Jezus...«
Ure spodaj v Funchalu so začele biti dvanajsto. Ob zadnjem udarcu je odbilo tudi srce zadnjega Habsburžana na prestolu.

(Dalje)

152

RADO BEDNARIK

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago LegišaTiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

22

Za
naše
n
a
i
m
l
a
j
š
e
P
o
t
i
v
n
e
z
n
a
n
o

Samuel
Scowill

Miki
Muster

184. Hen in Peter sta se želela k tovarišem vrniti z bogatejšim plenom. Zato je Hen zavil z jase v gozd, Peter pa mu je s kurama na rami sledil. Ze po nekaj korakih se je Hen obrnil. Njegov prestrašeni obraz je bil pepelnato siv. Položil je prst na usta, prijel Petra za roko in hitro, neslišno zavil z njim v najbolj gosto grmovje.

185. »Leži tukaj in ne gani se, če ti je življenje drago!« je Hen zašepetal Petru in se pritaljil k tlom. Peter ga je posnemal. Iz goščave je zaslišal rahlo, enakomerno rožljanje. Hen se je splazil še globlje v grmovje, Peter pa ni mogel premagati radovednosti in je malce dvignil glavo. Podoba, ki jo je zagledal, mu je zledenila kri v žilah.

186. Kakih šest metrov pred njim je zrastle iz gozda visok, suh možki. Njegovo golo telo je bilo črno pobarvano, kosti pa so bile naznačene z apnom. Kot da bi gledal okostnjak! Okrog vratu mu je visela verižica iz drobnih kosti, ki so zadevale druga ob drugo in rožljale. Tudi obraz si je bil mož črno pobarval, le usta so sijala v krvavordeči barvi.

187. Komaj je prva črna prikazen izginila v goščavi, je po njeni sledi prišel drugi, prav tako grozljivo pobarvani možak. Za njim tretji in četrti in peti — kakih dvanajst mož je stopalo v tej pošastni vrsti. Ko so se oddaljili, je Hen zašepetal: »To so bojevniki iz plemena Maja. Namenili so se na lov na človeške glave. Ne ganiva se od tod.

188. »Toda morava se vrniti k tovarišem na Poti sužnjev in jih posvariti!« je ugovarjal Peter. »Če te najdejo v gozdu, te v trenutku pobijejo!« je svaril Hen. »Pomislj vendar, da so najini tovariši na Poti sužnjev varni!« Peter pa je bil gluha za svarila. Strašna četa mu je pregnala zaupanje v nedotakljivost popotnikov na Poti miru.

189. Preden mu je mogel Hen preprečiti, je planil kvišku in stekel proti Poti sužnjev. Med tekom je zaslišal, da nekdo hiti za njim. Strahoma se je ozrl, a uzrl je le Hena, ki je hitel za njim. »Neumnost počenjaš,« mu je počital Indijanec, »vendar te samega ne morem pustiti.« Kmalu sta pritekla do popotne družbe in zadihano pripovedovala o srečanju.

190. Se preden sta utegnili dokončati svojo pripoved, se je na zgornjem koncu Poti sužnjev zaslišalo rožljanje, ki ga je Peter tako dobro poznal. »So že tukaj!« je zastokal. Stric Tom je izvlekel samokres in ga pripravil na strel, Jim pa je skočil naprej in dvignil sekirico. »Peggy, beži!« je zaukazal. Profesor Grey pa je glasno zaklical: »Stojte!«

191. Sepetaje je dal svojim tovarišem navodila: »Ne razbežite se! Ostanite na svojih mestih. Spravite orožje, skrijte ga! Samo »rahura« — mir na poti nas lahko reši. Ko se bomo srečali, iztegnite roke z navzgor obrnjenimi dlanmi. To je pozdrav miru. In pazite, da se nihče ne premakne s steze.« Obstali so v ravni vrsti, Jim je stal prvi.

192. Tedaj so zagledali visokega, suhega moža, ki je bil tako prestrašil Petra in Hena. Nehote jih je obšla groza. Le Jim, ki je stal na čelu vrste, ni pokazal strahu. Mirno in dostojanstveno je iztegnil roki v pozdrav miru, kakor je bil nasvetoval profesor Grey. Prva ga je posnemala Peggy, zadnji pa Hen, ki je le nerad izpustil svojo mačeto.